

Діана Василівна СТЕЛ'МАХ
аспірантка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5972-2022>
e-mail: dianayakymets@gmail.com

AD HOC ХЕДЖУВАННЯ НА РИНКУ ЗЕРНА В УКРАЇНІ

У сучасних умовах нестабільності цін на глобальних сировинних ринках та коливання валютних курсів зернові компанії змушені шукати нові нестандартні методи хеджування фінансових операцій для оперативного реагування на поточні економічні зміни. Ключовим завданням дослідження є виокремлення особливостей цінкових, валютних та зовнішніх ризиків зернового бізнесу, а також обґрунтування можливостей застосування ad hoc хеджування на ринку зерна в Україні. Акцентовано, що ефекtywne застосування ad hoc хеджування зменшує невизначеність і ризики для виробників, трейдерів та експортерів, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності зернового ринку та забезпеченню економічної стійкості України в умовах глобальної нестабільності.

Ключові слова: хеджування, управління ризиками, ринок зерна, валютні ризики, цінкові ризики, зовнішні ризики, фінансові інструменти

ВСТУП

Управління цінovими та валютними ризиками на ринку зерна в Україні є надзвичайно актуальним питанням, враховуючи стратегічну роль аграрного сектору в економіці країни. Україна є одним із найбільших експортерів зерна у світі, забезпечуючи значну частку світового ринку пшениці, кукурудзи та ячменю. Проте нестабільність цін на зерно на глобальному ринку та коливання валютних курсів створюють суттєві ризики для всіх учасників цього ринку, включаючи виробників, трейдерів та експортерів.

Колівання валютного курсу, зокрема долара США, який є основною валютою розрахунків на світових аграрних ринках, може суттєво впливати на конкурентоспроможність українських експортерів і прибутковність аграрних підприємств. Додатково нестабільна внутрішня економічна ситуація, макроекономічні фактори та геополітичні ризики підсилюють ці виклики.

Цінovі ризики, викликані змінами світових цін на зерно, сезонними факторами, кліматичними умовами та попитом на глобальному ринку, також є важливими чинниками, які впливають на фінансову стабільність агробізнесу. У цих умовах ефективне управління цінovими та валютними ризиками стає ключовим інструментом для зниження невизначеності, збереження фінансової стійкості підприємств і підвищення їхньої конкурентоспроможності.

Одним з важливих інструментів мінімізації таких ризиків є ad-hoc хеджування, що передбачає застосування нестандартних, індивідуальних рішень для захисту від можливих втрат. Такий підхід дає змогу аграрним підприємствам гнучко реагувати на зміну ринкових умов, особливо в умовах непередбачуваності та обмеженого доступу до класичних інструментів хеджування, таких як ф'ючерси чи опціони. В Україні, де фінансові ринки та інструменти хеджування ще перебувають на стадії розвитку, а також в умовах обмеженого доступу до міжнародних фінансових інструментів, ad-hoc хеджування є одним з найбільш доступних та дієвих способів управління ризиками.

Дослідження ефективності хеджування для управ-

ління ризиками на ринку зерна в Україні привертає значну увагу багатьох вітчизняних науковців. Серед них можна відзначити авторів, які аналізують практичне застосування фінансових інструментів, таких як ф'ючерси та опціони, для зниження ризиків у зерновій галузі.

Такі науковці, як І. Хоменко, І. Горобінська, Л. Гречанюк та ін. вивчають механізми захисту від волатильності цін, застосовуючи як біржові, так і позабіржові інструменти. Їхні дослідження зосереджено на пошуку оптимальних стратегій управління ризиками в аграрному секторі, адаптації міжнародного досвіду до українських реалій, а також на розширенні функціональних можливостей електронних торговельних платформ [1, 2].

Дослідження О. Сохацької підкреслюють значущість хеджування як інструмента, який сприяє зміцненню конкурентоспроможності України на глобальному аграрному ринку [3].

Зокрема в роботі Л. Могильної, І. Воробйова наголошено, що ефективне управління ризиками є ключовим фактором успішної реалізації інвестиційних рішень, особливо в умовах криз та економічної нестабільності [4].

У дослідженні О. Хадарцева детально проаналізовано особливості ф'ючерсного контракту як оптимального інструменту хеджування ризиків, оскільки вони забезпечують передбачуваність цінovих коливань і дають учасникам аграрного ринку змогу планувати свої фінансові результати [5].

Зарубіжні дослідники трактують ad hoc хеджування як інструмент управління ризиками, що застосовується на непостійній основі, коли обставини або умови ринку змушують підприємства захищати себе від потенційних втрат. Зокрема, С. Шварц та М. Дабос детально розглядають методологію ad hoc хеджування як дієвий механізм в кількісному оцінюванні системного ризику для збалансування витрат і вигод компанії [6, 7].

І. Шпичка зазначила, що ad hoc хеджування є поширеним через нестачу інституційної підтримки та доступних фінансових інструментів в економіках, що розвиваються, де ринки деривативів ще не досягли високого рівня зрілості. [8].

Ad hoc хеджування є більш актуальним для управління короткостроковими ризиками, оскільки не потребує

значних інвестицій у розроблення стратегії чи доступу до складних інструментів. Таку характеристику підкреслюють Х. Чау та П. Танков, вказуючи, що цей підхід підходить для компаній, які діють в умовах високої волатильності [9].

МЕТА статті полягає у дослідженні особливостей цінних, валютних та зовнішніх ризиків зернового бізнесу, а також визначенні основних характеристик та обґрунтуванні можливостей застосування *ad hoc* хеджування на ринку зерна в Україні.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методику дослідження оснований на комплексному застосуванні загальнонаукових і специфічних методів, зокрема аналізу, синтезу, порівняння, теоретичного узагальнення, критичного оцінювання наукових праць. Основними джерелами інформації стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, Інтернет ресурси.

РЕЗУЛЬТАТИ

Ринок зерна в Україні є стратегічно важливим сектором економіки, який постійно зазнає впливу як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Особливості цінової динаміки, валютних ризиків та зовнішніх факторів є ключовими аспектами, що визначають конкурентоспроможність вітчизняних виробників на світових ринках.

На рис. 1 зображено особливості цінних, валютних та зовнішніх ризиків на ринку зерна в Україні. Ціни на зерно традиційно змінюються залежно від циклу виробництва. У періоди після збору врожаю спостерігається зниження цін через надлишок пропозиції, тоді як до кінця сезону ціни можуть зростати через зменшення запасів.

Крім цього, світовий ринок зерна характеризується високою волатильністю, яка залежить від погодних умов, геополітичних факторів та змін попиту і пропозиції. Глобальні кліматичні зміни суттєво впливають на врожайність зернових культур, спричиняючи непередбачуваність аграрного виробництва та коливання обсягів пропозиції. Це, зі свого боку, стає однією з основних

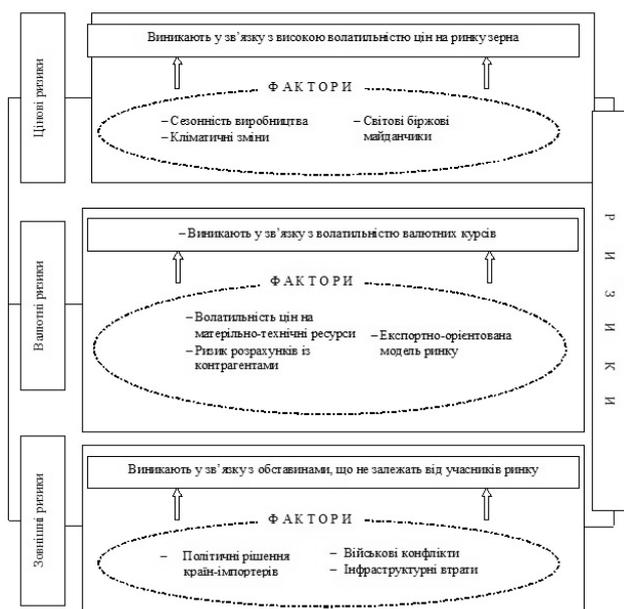

Рис. 1 Особливості цінних, валютних та зовнішніх ризиків на ринку зерна в Україні (створено авторами)

причин виникнення цінних ризиків на ринку зернових, посилюючи нестабільність цін та ускладнюючи процес управління ризиками для аграрних підприємств [10].

Україна є одним із провідних експортерів зерна, і тому постійно знаходиться під тиском цінних коливань, що залежать від змін на міжнародних ринках. Наприклад, ф'ючерсні ціни на зерно на Чиказькій біржі (CME Group) впливають на формування вартості українського зерна [11].

Оскільки значна частина українського зерна реалізується за кордоном, валютні ризики безпосередньо впливають на доходи експортерів зерна. Різкі коливання курсу гривні до долара США чи євро можуть спричинити суттєві втрати. Угоди на експорт зерна зазвичай укладаються в іноземній валюті, а саме доларах США або євро, тоді як витрати на виробництво переважно здійснюються в національній валюті. Це створює ризики в умовах зміни обмінного курсу.

Постійна нестабільність валютного курсу в Україні в умовах глобальної економічної кризи значно ускладнює планування бізнес-операцій. Після початку повномасштабного вторгнення, коливання курсу гривні на тлі геополітичної нестабільності та інфляційного тиску створило додаткові виклики для зернотрейдерів. Ризик зміни умов на глобальному ринку через зовнішні ризики, а саме військові конфлікти, блокування морських портів, санкції, нові торгові бар'єри чи політичні рішення країн-імпортерів також сприяє посиленню фінансової нестабільності українських зернових компаній [12-14].

Застосування хеджування біржовими деривативами, зокрема ф'ючерсами та опціонами, є ефективним методом управління цінними та валютними ризиками на ринку зерна в міжнародній практиці. Однак в Україні хеджування за допомогою біржових деривативів залишається малопоширеним явищем. Серед основних причин можна виділити недорозвиненість біржового ринку, обмежений доступ до ліквідних інструментів, низький рівень фінансової грамотності серед агровиробників, а також недостатню довіру до фінансових ринків. Крім того, чинна нормативно-правова база створює певні бар'єри для широкого застосування біржових деривативів у сільському господарстві [15].

У таких умовах компанії змушені звертатися до альтернативних прийомів та методів управління ризиками, які формально не систематизовано.

Для опису таких нестандартних методів управління ризиками варто розглянути термін «*ad hoc*». Ця категорія перекладається з латинської мови як «спеціально для цього випадку, для цієї мети, для цієї задачі». Термін «*ad hoc*» широко поширено в науковій літературі з філософії, юриспруденції та маркетингу для позначення рішень або дій, спрямованих на розв'язання конкретної проблеми чи ситуації, зазвичай тимчасово [16-18].

Ad hoc хеджування – це нерегулярний, вибірковий метод управління ризиками, який передбачає застосування фінансових інструментів для захисту від цінних, валютних чи інших ризиків лише у випадках, коли вони вважаються актуальними чи значними. Цей метод базується на ситуаційному аналізі ризиків без систематичного планування чи довгострокових стратегій.

Особливості *ad hoc* хеджування на ринку зерна в Україні можна охарактеризувати за декількома аспектами.

Ad hoc хеджування не є систематичним методом управління ризиками. Його застосування залежить від

поточних обставин, таких як коливання цін на зерно, кон'юнктура ринку чи непередбачені ризики. Це робить метод зручним для малого і середнього бізнесу, який не має змоги постійно застосовувати складні фінансові інструменти, а також в умовах відсутності розвинутого біржового ринку [6].

Ad hoc хеджування часто застосовується для пом'якшення ризиків у короткостроковій перспективі. Агровиробники можуть укладати синтетичні форвардні контракти перед сезонним коливанням цін або до початку активного експорту врожаю.

Крім цього, через нерозвиненість ринку деривативів в Україні та відсутність функціонуючих аграрних бірж, зернові компанії обмежені в доступі до ф'ючерсів чи опціонів. Тому вони застосовують такі інструменти, як форвардні контракти або ручне балансування грошових потоків шляхом комбінування різних видів кредитів або депозитів[19].

У рамках наукового дослідження побудовано SWOT-аналіз ad hoc хеджування для управління ризиками на ринку зерна, що зображено на рис. 2.

Однією з головних переваг ad hoc хеджування є гнучкість. В умовах значної волатильності на ринку зерна компанія має можливість миттєво реагувати, адаптуючи свої фінансові операції відповідно до поточної ситуації. Це дає змогу уникати значних фінансових втрат, які можуть виникнути через різкі коливання цін. Крім того, оперативність цього підходу дає змогу швидко захищати компанію від несподіваних ризиків, що виникають внаслідок різних зовнішніх факторів, таких як зміни валютного курсу чи погодні умови. Ad hoc хеджування може застосовуватися для миттєвого реагування на коливання цін на зерно, зокрема шляхом продажу за спотовими цінами, укладення короткострокових угод або закупівлі іноземної валюти для розрахунків під час нестабільного курсу.

Ще однією сильною стороною ad hoc хеджування є індивідуальний підхід у виборі окремого методу хеджування залежно від поточних аграрних ринкових умов, що дає змогу більш ефективно застосовувати фінансові інструменти. Водночас ad hoc хеджування не вимагає значних фінансових ресурсів на впровадження. Зерновій компанії не потрібно вкладати значні ресурси у довгострокові хеджінгові стратегії, що є важливою перевагою, особливо для малих і середніх товаровиробників, які не можуть дозволити собі великі інвестиції в постійні хеджінгові програми.

Рис. 2 SWOT аналіз ad hoc хеджування для управління ризиками на ринку зерна (створено авторами)

Однак відсутність плановості є суттєвим недоліком ad hoc хеджування. Оскільки цей метод не передбачає систематичного підходу, це може призвести до непослідовного управління ризиками та втрати контролю над фінансовими потоками. Також варто враховувати, що людський фактор може бути слабкою стороною ad hoc хеджування на ринку зерна. Оскільки прийняття рішення обмежено в часі, це підвищує ймовірність помилок та некоректної оцінки ситуації. Крім того, застосування ad hoc хеджування в останній момент може бути дорожчим та економічно недоцільним.

Попри ці виклики, ad hoc хеджування відкриває нові можливості для компаній на ринку зерна. Завдяки цьому методу можна оперативно реагувати на короткострокові тренди, що дає змогу отримувати додатковий прибуток. Також цей підхід дозволяє зменшувати збитки в умовах непередбачуваних змін цін на зерно чи валютних курсів. Крім того, зернові компанії можуть застосовувати ad hoc хеджування як інструмент для тестування нових ринкових стратегій в зерновому бізнесі без значних фінансових зобов'язань.

Серед загроз ad hoc хеджування варто виділити високий ринковий ризик, адже неправильне оцінювання ринкової ситуації може призвести до серйозних фінансових втрат. Крім того, зерновим компаніям, які застосовують ad hoc хеджування, доводиться конкурувати з топовими трейдинговими компаніями, що застосовують класичні методи управління ризиками. Це може поставити малі та середні підприємства у невигідне становище у довгостроковій перспективі. Витрати на ad hoc хеджування також залишаються непередбачуваними, оскільки відсутність систематизації унеможливорює точне планування фінансових потоків. До того ж ефективність такого підходу безпосередньо залежить від кваліфікаційного персоналу, що залучений до прийняття рішень. Якщо аналітики чи трейдери зернової компанії не мають достатнього досвіду з ризик-менеджменту, ефективність ad hoc хеджування значно знижується.

Проведений SWOT-аналіз підкреслює, що ad hoc хеджування може бути ефективним у короткостроковій перспективі або для управління несподіваними ризиками, проте має бути доповнене довгостроковою системою ризик-менеджменту, щоб забезпечити фінансову стабільність компанії.

ВИСНОВКИ

Ефективне застосування ad hoc хеджування дає змогу зменшити невизначеність і ризики для виробників, трейдерів та експортерів, що, зі свого боку, сприяє підвищенню конкурентоспроможності українського зернового ринку. Це має практичну значущість як для стабільного розвитку аграрного сектору, так і для забезпечення економічної стійкості України в умовах зростаючої глобальної нестабільності.

Ad hoc хеджування не є несистематичним методом управління ризиками та не характеризується єдиним видом інструментів для його застосування. Воно залежить від досвіду і знань самого виробника чи компанії, що збільшує ризик неправильного вибору інструменту чи моменту для хеджування. Цей метод не обмежується застосуванням лише одного виду інструментів, а може включати широкий спектр фінансових інструментів, таких як ф'ючерсні контракти, опціони, свопи, а також

незвичайні або нестандартні підходи, як-от застосування природних хеджів або індивідуально укладених угод.

Основною рисою ad hoc хеджування є гнучкість в підходах до управління ризиками, яка дає компанії змогу вибирати та комбінувати різні інструменти залежно від змінюваних умов ринку та специфічних потреб. Це дає компаніям змогу більш оперативно реагувати на зовнішні шоки або зміни в цінах активів, не чекаючи на стабільні ринкові умови, характерні для більш формалізованих стратегій хеджування, таких як застосування біржових деривативів. Виробники зерна можуть приймати рішення з хеджування ситуативно або лише за наявності значних ризиків, таких як різке падіння цін на зерно чи валютна нестабільність.

Незважаючи на те, що ad hoc хеджування є дієвим методом управління ризиками завдяки його простоті та

гнучкості, важливо зауважити, що цей метод не може гарантувати довгострокової стабільності або зниження ризиків повністю. Цей метод слід застосовувати у короткостроковій перспективі як тимчасове рішення в умовах відсутності високорозвиненої інфраструктури фінансового ринку.

Так, ad hoc хеджування є адаптивним і багатоаспектним методом управління фінансовими ризиками, який включає різноманітні інструменти і підходи, що відповідають потребам зернових компаній у конкретний час. Ad hoc хеджування є досить вдалим та ефективним методом управління ризиками для малих і середніх зернових компаній, що функціонують в умовах обмеженого фінансування та не мають доступу до складних біржових інструментів.

Список використаних джерел

1. Хоменко І., Горобінська І., Теслюк Н., Назаренко, Я. 2024. Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових деривативів. *Київський економічний науковий журнал*. №5. С. 150-157. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-5-22>
2. Гречаниук Л.М. Удосконалення інфраструктури ринку ф'ючерсних контрактів на сільськогосподарську продукцію для управління фінансовими ризиками. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. № 1. С. 118-123. URL: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-1-14>
3. Сохачька О. Глобальний біржовий ринок зерна: нові завдання для України в умовах війни з росією. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-95>
4. Могильна Л., Воробйов І. Управління ризиками інноваційно-інвестиційних проєктів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-130>
5. Хадарцев О. В. Біржові інструменти мінімізації цінових ризиків ринку агропродукції. *Інтернаука*. 2022. №12. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-12-8492>
6. Schwarcz S.L. Systemic Risk. *The Georgetown Law Journal*. 2008. № 97. pp. 193-249. URL: <https://core.ac.uk/download/62563155.pdf>
7. Dabos M. Too-big to-fail in the banking industry. *Policies and Practices in Governments Bailouts*. 2004. URL: https://www.researchgate.net/publication/262188169_TOO-BIG_TO-FAIL_IN_THE_BANKING_INDUSTRY
8. Spicka J. Global trends in risk management support of agriculture. *Agris on-line Papers in Economics and Informatics*. 210. No. 4. pp. 73–80. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/6678368.pdf>
9. Chau H.N., Tankov P. Market Models with Optimal Arbitrage. *SIAM Journal on Financial Mathematics*. 2013. №6. pp. 66-85. URL: <https://www.semanticscholar.org/reader/3d3cbef48261ca28034c7ce3a8750e8dab49a83d>
10. Галанець В.В., Колодій А.В., Колодій І.В. Управління ризиками у сфері агробізнесу України як ключовий елемент фінансової безпеки. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. 2024. № 78. С. 117-121. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-78-17>
11. Скопенко Н.С., Євсєєва-Северина І.В., Кириченко О.М. Сучасний стан, тенденції та ризики світового ринку зернових. *Агросвіт*. 2023. № 7-8. С. 53-61. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.7-8.53>
12. Скопенко Н.С., Северина І.В., Голобородько В.П. Інструменти та стратегії розвитку українських підприємств в умовах викликів війни. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 6. С. 57–64. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.6.57>
13. Скопенко Н.С., Євсєєва-Северина І.В., Удворгелі Л.І. Шляхи адаптації й розвитку вітчизняного бізнесу під час війни. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 24. С. 41–47. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.24.41>
14. Скопенко Н.С., Євсєєва-Северина І.В., Кириченко О.М. Проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. *Ефективна економіка*. 2023. № 3. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.3.13>
15. Станасюк Н., Берднік Д. Сучасний стан та проблемні аспекти розвитку міжнародної біржової діяльності. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-75>
16. Fejerabend P. *Against Method*. London, 1975. 413 p.
17. Бережна О.О. Лексичні особливості та труднощі перекладу українською правових документів (на матеріалі контракту). *Національний університет «Запорізька політехніка»*. 2021. № 4. С. 76-82. URL: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-2/14>
18. Лилик І.В. Маркетингові дослідження: кейси та ситуаційні вправи. Київ, 2010. 313 с. URL: <https://uam.in.ua/wp-content/uploads/2024/06/marketingovi-doslidzhennya-kejsi-ta-situacijni-vpravi.pdf>
19. Бойко В., Бойко Л. Продовольча безпека та ризики для аграрного виробництва під час війни в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-27>

References

1. Khomenko I., Horobinska I., Tesliuk N., Nazarenko, Y. 2024. Problems and prospects of financial derivatives market development. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovyi zhurnal*. №5. pp. 150-157. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-5-22> (in Ukrainian).
2. Hrechaniuk L.M. Infrastructure improvement of future contracts on agricultural products for financial risk management. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky*. 2021. № 1. pp. 118-123. URL: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-1-14> (in Ukrainian).

3. Sokhatska O. Global grain exchange market: new challenges for Ukraine in the conditions of war with russia. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-95> (in Ukrainian).
4. Mohylina L., Vorobiov I. Risk management of innovation and investment projects of the enterprise. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2024. № 66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-130> (in Ukrainian).
5. Khadartsev O.V. Exchange instruments for minimizing the price risks of the agricultural products market. *Internauka*. 2022. №12. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-12-8492>(in Ukrainian).
6. Schwarcz S.L. Systemic Risk. *The Georgetown Law Journal*. 2008. № 97. pp. 193-249. URL: <https://core.ac.uk/download/62563155.pdf>
7. Dabos M. Too-big to-fail in the banking industry. *Policies and Practices in Governments Bailouts*. 2004. URL: https://www.researchgate.net/publication/262188169_TOO-BIG_TO-FAIL_IN_THE_BANKING_INDUSTRY
8. Spicka J. Global trends in risk management support of agriculture. *Agris on-line Papers in Economics and Informatics*. 210. No. 4. pp. 73–80. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/6678368.pdf>
9. Chau H.N., Tankov P. Market Models with Optimal Arbitrage. *SIAM Journal on Financial Mathematics*. 2013. №6. pp. 66-85. URL: <https://www.semanticscholar.org/reader/3d3cbef48261ca28034c7ce3a8750e8dab49a83d>
10. Halanets V.V., Kolodii A.V., Kolodii I.V. Risk management in agribusiness of Ukraine as a key element of financial security. *Herald of Lviv University of Trade and Economics* 2024. № 78. pp. 117-121. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-78-17> (in Ukrainian).
11. Skopenko N.S., Yevsieieva-Severyna I.V., Kyrychenko O.M. Current state, trends and risks of the global grain market. *Ahrosvit*. 2023. № 7-8. pp. 53-61. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.7-8.53> (in Ukrainian).
12. Skopenko N.S., Severyna I.V., Holoborodko V.P. Tools and strategies for the development of Ukrainian enterprises in the face of war challenges. *Investysii: praktyka ta dosvid*. 2024. № 6. pp. 57–64. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.6.57> (in Ukrainian).
13. Skopenko N.S., Yevsieieva-Severyna I.V., Udvorheli L.I. Adaptation and development of ukrainian business in times of war. *Investysii: praktyka ta dosvid*. 2023. № 24. pp. 41–47. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.24.41> (in Ukrainian).
14. Skopenko N. S., Yevsieieva-Severyna I. V., Kyrychenko O.M. Challenges and prospects for the development of Ukraine's foreign economic activity in the context of war. *Efektivna ekonomika*. 2023. № 3. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.3.13> (in Ukrainian).
15. Stanasiuk N., Berdnik D. Current state and problematic aspects of the development of international stock exchange activities. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-75> (in Ukrainian).
16. Feyerabend P. *Against Method*. London, 1975. 413 p.
17. Berezna O.O. Lexical specificity and difficulties of legal documents' translation into Ukrainian (on the material of the contract). *Scientific notes of V.I. Vernadsky Taurida National University*. 2021. Vol. 2. № 4. pp. 76–82. URL: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-2/14> (in Ukrainian).
18. Lylyk I.V. *Marketing research: cases and situational exercises*. Kyiv, 2010. 313 p. URL: <https://uam.in.ua/wp-content/uploads/2024/06/marketingovi-doslidzhennya-kejsi-ta-situacziyni-vpravi.pdf> (in Ukrainian).
19. Boiko V., Boiko L. Food security and risks for agricultural production during the war in Ukraine. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-27> (in Ukrainian).

Diana STELMAKH

postgraduate student, Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5972-2022>

e-mail: dianayakymets@gmail.com

AD-HOC HEDGING ON THE GRAIN MARKET IN UKRAINE

Introduction. In today's environment of price instability in global commodity markets and fluctuating exchange rates, grain companies are being forced to look for new, non-standard methods of hedging financial transactions in order to respond quickly to current economic changes.

The purpose of the paper is to study the features of price, currency and external risks of the grain business, as well as to identify the main characteristics and to justify possibilities of using ad hoc hedging on the grain market in Ukraine.

Results. It was emphasized that the effective use of ad hoc hedging reduces uncertainty and risk for producers, traders and exporters, helping to increase the competitiveness of the grain market and ensure Ukraine's economic stability in the face of global instability. The study presents a SWOT-analysis of ad hoc hedging on the grain market in Ukraine, particularly as its strengths and weaknesses, as the opportunities and threats to development. It was highlighted that grain companies have limited access to futures or options due to underdeveloped derivatives market in Ukraine and the lack of functioning agricultural stock market. Therefore, grain companies use financial instruments such as forward contracts or manual balancing of cash flows by combining different types of loans or deposits.

Conclusions. It was determined that ad hoc hedging is an appropriate and effective risk management method for small and medium-sized grain companies that do not have access to complex financial instruments and do not need to use them. In addition, it was concluded that ad hoc hedging is not a planned risk management method and does not have a single type of financial instrument for its use.

Keywords: hedging, risk management, grain market, of price risks, currency risks, external risks, financial instruments